

Forfatter: Steffens, Henrich

Titel: Udrag fra Indledning til filosofiske Forelæsninger af Henrich Steffens

Citation: Steffens, Henrich: "Indledning til filosofiske Forelæsninger", i Steffens, Henrich: *Indledning til filosofiske Forelæsninger*, udg. af Johnny Kondrup ; Flemming Lundgreen-Nielsen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, C.A. Reitzel, 1996, s. 241. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-steffens01val-shoot-idm140622392235648/facsimile.pdf> (tilgået 28. april 2024)

Anvendt udgave: Indledning til filosofiske Forelæsninger

Steffens' pædagogiske teknik ved uafledelige gentagelser, varierede billeder og resumeer at indprente tilhørerne de få hovedprincipper i fremstillingen – en teknik, hvis anvendelse netop retfærdiggøres af Grundtvigs uforstående og afvisende holdning. Grundtvigs notater kan være mere repræsentative for forelæsningerne som helhed, end deres antal lader ane.

Konklusionen af denne undersøgelse bliver, at Steffens har benyttet Goethe i kampen mod det 18. århundredes prosaiske digtning og den gamle empirisme i videnskaberne, ligesom siden Georg Brandes i *Hovedstrømningerne* benyttede det tidlige 19. århundredes digtere i sine kampe mod samtiden. Steffens har sikkert koncentreret sig om den unge Goethe, idet han har fremhævet hans dybe naturanskuelse og hans foragt for digtekunstens regler, mens han har taget afstand fra den klassiske Goethe i en sådan grad, at han ifølge Grundtvigs ovenfor citerede referat synes at have regnet Goethes epoke som digter – digter i romantisk forstand – for afsluttet allerede i det 18. århundrede. Man ved fra Steffens' selvbiografi, at han satte Goethes *Faust. Ein Fragment*, 1790, meget højt og lærte det udenad, men også, at han ved læsningen af den fuldendte *Faust, I*, 1808, fyldtes med en grænseløs smerte over kunstværkets afrunding.⁴³ Steffens har for Oehlenschläger og Grundtvig forkyndt den Goethe, der lignede de tyske romantikere mest, Sturm-und-Drang-tidens lidenskabelige og oprørske digter – hvilket også stemmer overens med Steffens' erklærede beundring for Shakespeare. Og denne Goethe har han – for at bruge hans eget udtryk – kanoni-

⁴³ *Goethe und die Romantik. Briefe und Erläuterungen*, bd. I, Weimar 1898, ved Carl Schuddeköpf og Oskar Walzel, indledningen p. XCIII med videre henvisninger til Steffens' selvbiografi.

seret.⁴⁴ Steffens' Goethe-karakteristik har været ensidig og uvidenskabelig. Men den kom til at virke i hvert fald på de to tilstedeværende digtere. Oehenschläger skriver tilbage-skuende om Steffens:

Han holdt naturphilosophiske Forelæsninger, ogsaa Forelæsninger om Goethes Værker, hvorved jeg lærte at forstaae mange Ting bedre i denne store Mesters Digte. I flere Ting lagde Steffens en filosofisk Betydning, hvori jeg forhen kun havde beundret den skønne Fremstilling af det Virkelige eller Forestilte. Jeg er senere vendt tilbage til denne første Anskuelse [...].⁴⁵

For Oehenschläger var Steffens' vigtigste indsats, at han ikke blot med begejstring, men også med "philosophisk Klarhed" tolkede og beviste poesiens værd.⁴⁶

Grundtvig kan allerede i 1805 i en udtogsbog takke Steffens' frie Goethe-kollegium "ey blot for det meget deri indeholdne Gode, som især fordi det lærte Mig i Æstetiken at gaae frem paa samme Maade som i Theologien. Aldrig nemlig at erkende nogen Autoritet, vel have Agt for Andres Meninger, men dog stedse tænke selv, thi denne fra enhver Formel fjernede Frihed er det eneste, som kan danne sand Smag".⁴⁷ I et tilbageblik i dagbogen den 9. september 1806 skriver Grundtvig: "[...] saare stor er den Indflydelse disse Forelæsninger have i senere Tid havt paa min Idegang [...]", og fortsætter, at hvis ikke en

44. Udateret brev til Mynster fra Steffens, i *Afghjeldede Brev til J. P. Mynster*, ved C. L. N. Mynster, København 1862, p. 10.

45. *Erindringer*, bd 1, 1850, p. 191, jf. *Levnet*, bd 1, 1830, 1974-optryk, bd 1, p. 127 f.

46. Ibid. henholdsvis p. 189 og p. 124, samt Ejnar Thomsen *Omløb og Oehlenschlägers tyske Opgjørelse*, København 1950, pp. 139 ff.

47. *US*, bd 1, p. 92.